

Sygn. akt VII Ka 565/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Opolu w VII Wydziale Karnym-Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: S.S.O. Zbigniew Kwiatkowski (spr.)

Sędziowie: S.O. Artur Grabowski

del. S.R. I. S.

Protokolant: st.sekr.sąd. Bernadeta Knosala

przy udziale U. J.

Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Opolu

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2013 r.

sprawy **S. Ś.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 177 § 1 i 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez obrońcę oskarżonego oraz pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Rejonowego w Brzegu

z dnia 13 marca 2013r., sygn. akt II K 556/12

Zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy, uznając apelacje obrońcy oskarżonego oraz pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego za bezzasadne.

Zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając wydatkami Skarb Państwa.

Sygn. akt VII Ka 565/13

UZASADNIENIE

S. Ś. został oskarżony o to, że:

w dniu 21 listopada 2011r. o godz. 12:45 na 54,9 km drogi DK (...) na trasie L. – M., powiat (...), woj. (...), kierując pojazdem marki S. L 71/12 nr rej. (...) nieumyślnie spowodował wypadek drogowy w ten sposób, że jadąc na początku kolumny pojazdów z kierunku M. w kierunku L. na prostym odcinku drogi nie zachował szczególnej ostrożności oraz nienależycie obserwował drogę i zamierzając zjechać w drogę gruntową podjął manewr skrętu w lewo nie upewniwszy się, czy może taki manewr bezpiecznie wykonać, po czym nie widząc, czy jest wyprzedzany przez inny pojazd wjechał na pas ruchu, po którym poruszał się znajdujący w zaawansowanej fazie jego wyprzedzania samochód marki C. (...) o nr rej. (...) kierowany przez K. M., który mimo rozpoczętego awaryjnego hamowania nie zdążył zatrzymać prowadzonego pojazdu i uderzył w tylny lewy narożnik pojazdu marki S., w wyniku czego kierujący pojazdem C. (...) K. M. doznał obrażeń ciała w postaci otarcia naskórka głowy i kończyn, powierzchownej rany tłuczonej podudzia lewego, sińców klatki piersiowej i uda prawego, podbiegnięcia krwawego powłok głowy, podbiegnięcia krwawego powłok i mięśni

klatki piersiowej, złamania mostka, obustronnego złamania żeber, rozerwania worka osierdziowego po stronie lewej, częściowego rozerwania aorty piersiowej zstępującej z masywnym krwotokiem do jam opłucnej, rozerwania lewego płata wątroby, złamania kości udowej prawej i w następstwie tych obrażeń zmarł w szpitalu we W. tego samego dnia, zaś pasażer pojazdu C. (...) G. B. doznał obrażeń ciała w postaci stłuczenia głowy, rany tłuczonej okolicy czołowej po stronie lewej, lekkiego wstrząśnienia mózgu, stłuczenia stawu barkowego lewego, przedramienia lewego i prawego, rozerwania śledziony z przewlekłym dużym jej krwiakiem, które spowodowały u niego naruszenie czynności narządów ciała i rozstrój zdrowia inny niż określony w art. 156 § 1 kk, trwający dłużej niż 7 dni, stanowiąc skutek z art. 157 § 1 kk,

to jest o przestępstwo z art. 177 § 1 i § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Brzegu wyrokiem z dnia 13 marca 2013 r., sygn. akt II K 556/12:

uznał oskarżonego S. Ś. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w części wstępnej wyroku, tj. przestępstwa z art. 177 § 1 k.k. i art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 kk, i za to na podstawie art. 177 § 2 k.k. przy zast. art. 11 § 3 k.k. skazał go na karę 1 /jednego/ roku i 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności;

na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. warunkowo zawiesił oskarżonemu wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby 3 (trzech) lat;

na podstawie art. 627 k.p.k. w zw. z art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego M. M. kwotę 723,24 (siedemset dwadzieścia trzy i 24/100) zł, w tym 135,24 zł jako 23% stawkę podatku VAT, tytułem zwrotu uzasadnionego wydatku w związku z ustanowieniem w sprawie jednego pełnomocnika w postępowaniu sądowym;

na podstawie art. 627 k.p.k. oraz art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w całości, w tym kwotę 4.273,10 zł tytułem zwrotu poniesionych w sprawie wydatków oraz kwotę 180 zł tytułem opłaty.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli: obrońca oskarżonego i pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego M. M..

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego M. M. zaskarżył powyższy wyrok w pkt II, tj. w zakresie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności na okres trzech lat, zarzucając:

- rażąco niewspółmierność zastosowanego środka probacyjnego w postaci zawieszenia orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres trzech lat w sytuacji, w której wina, skutki popełnionego przestępstwa, oraz postawa oskarżonego przemawiają za zastosowaniem środka probacyjnego w postaci warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności na okres pięciu lat,

- niezastosowanie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów określonego rodzaju w sytuacji, w której charakter popełnionego przestępstwa, jego skutek oraz postawa oskarżonego wskazują na jego celowość jego zastosowania,

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, a polegający na błędnym przyjęciu, że poszkodowany K. M. swoim zachowaniem polegającym na znacznym przekroczeniu prędkości i niezachowaniu szczególnej ostrożności przyczynił się do wypadku.

Podnosząc powyższe zarzuty pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego M. M. wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie II poprzez warunkowe zawieszenie orzeczonej w pkt. I wyroku kary pozbawienia wolności na okres pięciu lat,

oraz

- orzeczenie w stosunku do oskarżonego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów osobowych na okres trzech lat,

- zasądzenie na rzecz oskarżyciela posiłkowego kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu apelacyjnym.

Obrońca oskarżonego S. Ś. zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając:

- naruszenie przepisów prawa materialnego polegające na niezasadnym zastosowaniu przepisu art. 22 ust. 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym do ustalonego stanu faktycznego, podczas gdy należało zastosować do tego stanu faktycznego przepis art. 24 ust. 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym, który nakazywał pokrzywdzonemu K. M. zaprzestanie manewru wyprzedzania,

- naruszenie przepisu prawa procesowego, a to art. 389 § 1 k.p.k., co miało wpływ na treść wyroku poprzez przyjęcie za podstawę ustaleń faktycznych opinii biegłego L. S., wydanej w oparciu o zeznania oskarżonego złożone uprzednio w charakterze świadka,

- naruszenie przepisów postępowania, a to art. 201 k.p.k. i art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego obrońcy o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu ruchu drogowego i techniki samochodowej, co miało wpływ na treść wyroku.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca oskarżonego S. Ś. wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzutu popełnienia przypisanego mu czynu, ewentualnie

- uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Brzegu.

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Nietrafny jest bowiem podniesiony w niej zarzut obrazy przepisu prawa materialnego polegający na niezasadnym zastosowaniu przepisu art. 22 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 20.06.1997r. – Prawo o ruchu drogowym. Wręcz przeciwnie należy stwierdzić, iż sąd I instancji, w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w przedmiotowej sprawie, słusznie uznał, że oskarżony naruszył przepis art. 22 ust. 1 pkt 4 wyżej cytowanej ustawy Prawo o ruchu drogowym. Według tego przepisu „Kierujący pojazdem, zmieniając zajmowany pas ruchu, jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa pojazdowi jadącemu na pasie ruchu, na który zmierza wjechać, oraz pojazdowi wjeżdżającemu na ten pas z prawej strony. Sąd I instancji słusznie uznał, iż oskarżony zamierzając dokonać zmiany kierunku jazdy powinien dokonać jej z zachowaniem szczególnej ostrożności, sygnalizując nie tylko zamiar skrętu w lewo, ale także upewnić się, czy dokonywana przez niego zmiana kierunku ruchu nie spowoduje zajeżdżenia drogi innym uczestnikom ruchu, a zwłaszcza tym, którzy byli już na pasie ruchu, na który oskarżony zamierzał wjechać. Dał temu wyraz również Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 12 sierpnia 2009r. VKK 34/09. OSNKW 2009, z. 9, poz. 81 uznając, że: „warunkiem sprostania obowiązkowi szczególnej ostrożności nałożonemu na uczestnika ruchu drogowego w sytuacjach wskazanych w ustawie, jest nieustająca obserwacja sytuacji na drodze, umożliwiająca percepcję wszystkich zmian i odpowiednie dostosowanie się do nich. Odbiega od takiego modelu zachowania wykonywanie manewru skrętu w lewo, bez upewnienia się, czy nie spowoduje on zajeżdżenia drogi także pojazdowi jadącemu z tyłu. Zaniechanie takiego upewnienia się o braku zagrożenia przy wykonywaniu skrętu w lewo oznacza nie zachowanie szczególnej ostrożności, jako warunku prawidłowego wykonania manewru zmiany kierunku jazdy, określonego w art. 22 ust. 1 Prawa o ruchu drogowym, a tym samym naruszenie zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym”. Akceptując ten punkt widzenia Sąd Odwoławczy w pełni podziela stanowisko sądu meriti, iż oskarżony dopuścił się przypisanego mu czynu gdyż, co wynika z całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności z opinii biegłego,

sygnalizując zamiar skrętu w lewo nie upewnił się, czy dokonując zmiany kierunku jazdy, a więc skręcając w lewo, nie spowoduje zajechania drogi także pojazdowi jadącemu z tyłu.

Z tych powodów zarzut apelującej w kwestii dotyczącej obrazu przepisu prawa materialnego jest oczywiście bezzasadny.

Nietrafny jest także zarzut autorki apelacji w kwestii dotyczącej naruszenie przepisu prawa procesowego (art. 389 § 1 k.p.k.) poprzez przyjęcie za podstawę ustaleń faktycznych opinii biegłego wydanej w oparciu o zeznania oskarżonego złożone uprzednio w charakterze świadka.

Przepis art. 389 § 1 k.p.k. *expressis verbis* stanowi, że: „jeżeli oskarżony odmawia wyjaśnień lub wyjaśnia odmiennie niż poprzednio albo oświadcza, że pewnych okoliczności nie pamięta, wolno na rozprawie odczytywać tylko w odpowiednim zakresie protokoły jego wyjaśnień złożonych poprzednio w charakterze oskarżonego w tej lub innej sprawie w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę. Z cytowanego przepisu *a contrario* wynika, iż niedopuszczalne jest odczytywanie protokołów zeznań złożonych przez oskarżonego w charakterze świadka. U podstaw takiego unormowania leży bowiem założenie, wyłączające możliwość wykorzystania przeciwko oskarżonemu jego własnych oświadczeń złożonych w innym układzie procesowym niż przewidziane przez ustawę przesłuchanie go w charakterze podejrzanego. Takie rozwiązanie jest oczywiście zrozumiałe, jeśli się zważy, iż świadek ma obowiązek zeznawać prawdę i to pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań, oskarżony zaś ma prawo do odmowy składania wyjaśnień, do odmowy odpowiedzi na zadawane mu pytania, co oznacza, iż rygory, które odnoszą się do świadka nie mają zastosowania wobec oskarżonego. Stąd też w literaturze procesu karnego przyjmuje się, że *a contrario ex art. 391 § 2 k.p.k. zw. z art. 389 k.p.k.* wynika samoistny zakaz wykorzystania protokołu zeznań złożonych przez świadka w stadium przygotowawczym, który jest następnie przesłuchiwany w charakterze oskarżonego (więcej na ten temat zob. Z. Kwiatkowski: *Zakazy dowodowe w procesie karnym. Zakamycze 2005, s. 349-355*).

W rozpoznawanej sprawie wystąpiła zupełnie inna sytuacja procesowa, wszak sąd *meriti* nie odczytał na rozprawie zeznań złożonych przez oskarżonego złożonych wtedy, gdy był przesłuchiwany jako świadek (k. 13/2), lecz odczytał, na podstawie art. 389 § 1 k.p.k., wyjaśnienia oskarżonego złożone w stadium przygotowawczym z kart 159-161, 162-163, gdyż oskarżony odmówił składania wyjaśnień (k. 211/2). W świetle powyższego należy zatem jednoznacznie stwierdzić, że sąd *meriti* nie dopuścił się obrazu przepisu art. 389 § 1 k.p.k.

Nietrafny jest również zarzut autorki apelacji, iż opinia pisemna sporządzona przez biegłego w stadium przygotowawczym jest wadliwa z tego względu, iż uwzględnia zeznania złożone przez obecnego oskarżonego mającego wówczas status świadka. To prawda, iż biegły w swojej opinii złożonej w stadium przygotowawczym (k. 129 -145) wykorzystał zeznania złożone przez obecnego oskarżonego w charakterze świadka (k. 13), jednakże zważyć trzeba, iż sąd *meriti* w postępowaniu jurysdykcyjnym dopuścił dowód z uzupełniającej pisemnej opinii biegłego sądowego z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego, wskazując w uzasadnieniu postanowienia (k. 231), iż biegły w swoich ustaleniach powinien całkowicie pominąć zeznania złożone przez oskarżonego w charakterze świadka ze względu na obowiązujący w tym zakresie zakaz dowodowy. W tej sytuacji należy jednoznacznie stwierdzić, że sąd *meriti* nie dopuścił się obrazu przepisów prawa procesowego, wskazanego przez autorkę apelacji. Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 września 2004r. III KK 665/03 Lex 126685 uznając: „W żadnym wypadku nie można podzielić stanowiska, że opinia pisemna sporządzona przez biegłego w toku postępowania przygotowawczego jest wadliwa właśnie z tego powodu, że uwzględnia zeznania złożone przez obecnego oskarżonego mającego wówczas status świadka. Ten dowód w owym czasie istniał i biegły nie tylko był uprawniony, ale także zobowiązany do jego uwzględniania, dokonując ustaleń w zakresie okoliczności wypadku komunikacyjnego i oceniając to zdarzenie. Natomiast już w toku rozprawy głównej biegły został zobowiązany do zapoznania się z wyjaśnieniami oskarżonego i do oceny ich treści z punktu widzenia wiadomości specjalnych (art. 193 § 1 k.p.k.)”.

Warto zwrócić uwagę, iż w polskim procesie karnym nie obowiązuje doktryna „owoców zatrutego drzewa”, a więc zakaz wykorzystania dowodów uzyskanych w sposób „pośrednio nielegalny”. Wolno zatem posłużyć się przed sądem

meriti właściwościami broni palnej znalezionej na skutek przyznania się oskarżonego (podejrzanego), który został przesłuchany z naruszeniem prawa do swobody wypowiedzi. (więcej na ten temat zob.

Z. K.: Zakazy dowodowe w procesie karnym. Z. 2005, s. 417-431). Jest tak dlatego, ponieważ dowód, który został uzyskany w sposób „pośrednio nielegalny” posiada samoistną wartość dowodową zupełnie niezależną od źródła jego pochodzenia.

Transponując powyższe wywody na grunt przedmiotowej sprawy należy jednoznacznie stwierdzić, że opinia biegłego sądowego złożona w stadium przygotowawczym niezależnie od tego, iż w pewnym zakresie została oparta także na zeznaniach złożonych przez oskarżonego wówczas, gdy był przesłuchiwany w charakterze świadka ma samoistną wartość dowodową i została oceniona przez sąd meriti w ramach art. 7 k.p.k., stąd też brak jest jakichkolwiek podstaw do jej kwestionowania, zwłaszcza że ów biegły był przesłuchiwany na rozprawie i wydał także pisemną opinię uzupełniającą (k. 305-307).

Wprawdzie autorka apelacji wskazała w jej uzasadnieniu wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.08.1970 I KR 82/70, jednakże nie dostrzegła tego, iż powyższy judykat dotyczył zupełnie innej sytuacji procesowej, stąd też na gruncie przedmiotowej sprawy nie ma on żadnego znaczenia.

Nietrafny jest także zarzut apelującej dotyczący obrazy przepisów postępowania (art. 201 k.p.k.). Przepis ten *expressis verbis* stanowi, że „jeżeli opinia jest niepełna lub niejasna albo gdy zachodzi sprzeczność w samej opinii lub między różnymi opiniami w tej samej sprawie, można wezwać ponownie tych samych biegłych lub powołać innych”. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jest ukształtowane jednolite stanowisko, że opinia biegłego jest niejasna, jeżeli jej sformułowanie nie pozwala na zrozumienie wyrażonych w niej ocen i poglądów, a także sposobu dochodzenia do nich, albo jeżeli zawiera wewnętrzne sprzeczności, czy też posługuje się nielogicznymi argumentami. Opinia jest „niepełna” jeżeli nie udziela odpowiedzi na wszystkie postawione biegłemu pytania, na które zgodnie z zakresem wiadomości specjalistycznych i udostępnionych mu materiałów dowodowych może oraz powinien udzielić odpowiedzi, lub jeżeli nie uwzględnia wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia konkretnej kwestii okoliczności, albo też nie zawiera uzasadnienia wyrażonych w niej ocen i poglądów” (zob. wyrok SN z dnia 07.10.2009r. III KK 129/09, Lex 532391).

W rozpoznawanej sprawie zarówno opinia sporządzona przez biegłego z zakresu ruchu drogowego i złożona do akt sprawy, jak i opinia uzupełniająca złożona do akt sprawy (traktując je jako całość) jest jasna i pełna, w związku z tym złożenie powyższej opinii w sprawie, nie uzasadniało do powołania innego biegłego, zwłaszcza że biegły L. S. był przesłuchiwany na rozprawie w dniu 06 marca 2013r. (k.320-321). Słusznie zatem sąd I instancji oddalił wniosek dowodowy obrońcy oskarżonego o dopuszczenie dowodu z innego biegłego z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego, gdyż nastąpiło to po bezpośrednim przesłuchaniu biegłego na rozprawie, a zatem wniosek o powołanie innego biegłego zmierzał do przedłużenia postępowania (arg. ex art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k.).

Reasumując powyższe wywody sąd odwoławczy konstatuje, iż apelacja obrońcy oskarżonego stanowi li tylko polemikę z trafnymi ustaleniami faktycznymi i trafną oceną całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego, stąd też należało uznać ją za bezzasadnym w stopniu oczywistym.

Z przytoczonych względów sąd odwoławczy- na podstawie art. 437 § 1 i § 2 k.p.k. oraz art. 456 k.p.k. – orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu, za postępowanie odwoławcze, uzasadniają przepisy art. 624 § 1 k.p.k. i art. 17 Ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. Nr 49, poz. 223 z późn. zm.).